

فهرست مطالب

- پیش گفتار ۲
- زندگانی حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها در یک نگاه ۳
- صفات و اسماء فاطمی سلام الله علیها ۱۰
- عبادت و روحانیت فاطمی سلام الله علیها ۱۲
- حجاب و عفاف فاطمی سلام الله علیها ۱۷
- سبک زندگی فاطمی سلام الله علیها ۲۰
- جایگاه و عظمت وجود اقدس فاطمی سلام الله علیها در کلام مقام معظم رهبری حفظه الله تعالی ۲۲
- فهرست منابع ۲۴
- سئوالات و نحوه شرکت در مسابقه کتابخوانی ۲۵

پیشگفتار

تاریخ پر افتخار اسلام مملو از شخصیت‌های بزرگی است که همچون انواری درخشان در کوره راه دنیای امروز راهگشای هر انسان آزاده‌ای خواهد بود. اهل بیت علیهم السلام، الگوهای جاودانه‌ای‌اند که در همه مکان‌ها و زمان‌ها، ندای توحید، عدالت، و بندگی شان شنیده خواهد شد. الگوهای نابی که همواره می‌توانند سرمشق کاملی برای تمامی انسان‌های حق‌جو و بالاخص مسلمان باشند.

بدون تردید در میان زنان و بانوان اسلامی، فاطمه زهرا سلام الله علیها محبوبترین و والاترین چهره دینی، علمی، ادبی و اخلاقی در میان مسلمانان و دیگر مردم جهان به شمار می‌رود. شخصیت فاطمه زهرا سلام الله علیها اسوه و الگویی تام و تمام برای تمام زنان جهان است. در دامن پاک فاطمه زهرا سلام الله علیها بود که دو امام بزرگوار و دو شخصیت ممتاز عالم بشری، حضرت امام حسن (ع) مظهر حلم و وقار و حضرت امام حسین (ع) تجلی ایثار و پایداری و نیز زینب کبری (ع) مجسمه شجاعت و نمونه یکتا در سخنوری و حق‌طلبی که پیام حسینی و حماسه عاشورا را در جهان اعلام کرد و نقاب شرک و ریا و پستی و دنیاپرستی را از چهره یزید و یزیدیان به یک سو زد، تربیت یافتند. آری این گونه است که امام صادق علیه السلام درباره فاطمه زهرا سلام الله علیها این چنین می‌فرماید که:

«... فمن عرف فاطمة حق معرفتها فقد ادرك ليلة القدر؛ هر کس به شناخت حقیقی فاطمه علیها السلام دست یابد، بی گمان شب قدر را درک کرده است.»

بنابراین لزوم شناخت حضرت، به عنوان الگویی تمام عیار در همه اعصار بر هیچ کس پوشیده نیست. جهان و جامعه امروز ما نیازمند آن است تا ابعاد گوناگون زندگی و شخصیت این بانوی بلند مرتبه را از نو بشناسد و مقام و منزلت ایشان را بیش از پیش ارج نهسد.

بانک تجارت در راستای تبیین شخصیت و زندگانی این بانوی بزرگوار بر خود لازم دانست تا قدمی هر چند کوچک در این راه بردارد. بر این اساس و در جهت شناساندن زوایای مختلف سیره عملی حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها این بانک اقدام به تالیف و گردآوری کتابچه‌ای با عنوان "عطر گل یاس" کرد. هدف از این امر آن است تا با ارائه‌ی بارقه‌هایی کوچک از زندگانی نورانی این بزرگ بانوی تاریخ، الگویی ناب و کاربردی در دسترس عموم مردم و کارمندان فهیم بانک تجارت قرار گیرد. امید آن است تا بتوانیم سهم کوچکی در رشد و توسعه فرهنگ فاطمی در جامعه داشته باشیم. انشا الله

روابط عمومی بانک تجارت

زندگانی حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها در یک نگاه

بر عالم سرمازده گرما دادند

خورشیدترین، تو را به دنیا دادند...

گفتگوی پدر با فرزند دلبنده خویش...

آن روزها که مرا در حرا با خدا خلوتی دوست داشتی بود، «جبرئیل»^۱، این قاصد میان عاشق و معشوق، این رابط میان عابد و معبود، این ملک خوب و پاک و صمیمی، این امین رازهای من و پیامهای خداوند، پیام آورد که معبود، چهل شبانه روز تو را می خواند، یک خلوت مدام چهل روزه از تو می طلبد...

«عمار»، آن صحابی وفادار را به سوی خدیجه فرستادم:

«جان من! خدیجه! دوری ام از تو، نه بواسطه ی کراهت و عداوت و اندوه است؛ خدا تو را دوست دارد و من نیز؛ خدا هر روز، بارها و بارها، تو را به رخ ملائکه خویش می کشد، به تو مباحثات می کند و ... من نیز. این دیدار چهل روزه ی من با آفریدگار و فراق تو، فرمان اوست. این چهل شبانه روز را تاب بیاور همراهم راستینم؛ آرام و قرار داشته باش و در خانه را به روی هیچکس نگشای. من چهل افطار در خانه «فاطمه بنت اسد»^۲ می گشایم تا وعده ی الهی سرآید و دیدار من و تو، تازه گردد.»

پیام که به مادرت خدیجه رسید، اشک در چشمهایش حلقه زد و آن حلقه بر در چشمها ماند تا من در شام چهلم، حلقه از در برداشتم و وقتی صدای دلنشین خدیجه از پشت پنجره انتظار برآمد که:

^۱ «جبرئیل»، در زبان عبری (زبان قوم حضرت ابراهیم) به معنای «مرد خداست». او یکی از چهار فرشته مقرب و برترین آنها می باشد. جبرئیل در ادیان ابراهیمی (یهودیت، مسیحیت و اسلام)، رابط میان خداوند و پیامبران است.

^۲ همسر حضرت ابوطالب و مادر امیرالمؤمنین علیه السلام و از طایفه بنی هاشم و دختر عموی ابوطالب بودند. ایشان زنی هوشمند، باکمال، عفیف، نیکوسیرت و دانا بود.

- کیست کوبنده‌ی دری که جز محمد - صلی الله علیه و آله و سلم - شایسته کوفتن آن نیست؟

- گفتم: محمد.

دخترم! شادی و شغفی که از این دیدار در دل مادرت پدید آمد، در چشم‌هایش درخششی آشکار می‌گرفت. افطار آن شب از بهشت برایم به ارمغان آمده بود. نزدیکی غروب جبرئیل، آن ملک نازنین خداوند، با ظرفی در دست، آمد و کنارم نشست. سلام حیات آفرین خدا را به من رساند و گفت که افطار این آخرین روز را پروردگار از بهشت برایت هدیه فرستاده است.

بین دخترم! - جان پدر به فدایت - که همه‌ی مقدمات ولادت تو قدم به قدم از بهشت تکوین می‌یافت.

این را هم باز بگویم که تو اولین کسی هستی که به بهشت وارد می‌شوی. تویی که بهشت را برای بهشتیان افتتاح می‌کنی.

و بدین خاطر است که همیشه و در همه‌جا گفته‌ام که «من از فاطمه بوی بهشت را می‌شنوم».

گفتگوی مادر با دردانه‌اش...

وقتی رسول محبوب من به خانه درآمد دلم روشنی گرفت و من روشنی را زمانی با تمام وجود، با تک‌تک رگها و شریان‌هایم احساس کردم که، نور حضور تو را در درون خویش یافتم.

نفهمیدم آن چند ماه شیرین چگونه گذشت و درد تولد تو، کی به سراغم آمد. اما همان هراس که از درد زادن بر دل مادران چنگ می‌اندازد، دست استمداد مرا به سوی زنان مکه دراز کرد. زنان قریش و بنی‌هاشم همه روی برگرداندند و دست امید مرا در خلأ یأس وا گذاشتند. همگی می‌گفتند:

«مگر نگفتیم با «یتیم ابوطالب»^۳ ازدواج نکن؟ مگر نگفتیم تو را خواستگاران ثروتمند بسیارند؟ مگر نگفتیم حرمت اشرافیت را نشکن، ابهت قریش را خدشه‌دار مکن؟ مگر نگفتیم ثروت چشمگیری را با فقر محمد - صلی الله علیه و آله و سلم - درنیامیز؟ خب، کردی؟ حالا برو و پاداش آن سرپیچی‌ات را بگیر. برو و کودکت را به دست «قابله‌ی تنهایی» بسپار...»

به خانه بازگشتم. با درد زایمان به سوی قوم خویش رفته بودم و با دو درد «زایمان و تنهایی» بازگشتم. ناگهان دیدم که در خانه باز شد و چهار زن بلندبالا و گندم‌گون که روحانیتشان بر زیبایی‌شان می‌افزود داخل شدند. که بودند اینان خدایا؟!

^۳ منظور، پیامبر مکرم اسلام صلوات الله علیه است.

یکی‌شان به سخن درآمد که:

- نترس خدیجه! ما فرستادگان پروردگار توایم و خواهران تو.

آنگاه که من قدری قرار و آرام گرفتم، گفتم:

- من «ساره» ام همسر ابراهیم، پیامبر و خلیل خدا.

آن دیگری که دلنشین سخن می‌گفت و تبسمی شیرین بر لب داشت گفت:

- من «مریم» دختر عمرانم، مادر عیسی پیامبر و روح خدا.

آن سومی که نگاهی مهربان و محجوب داشت، به سخن درآمد که:

- من «آسیه» ام، دختر مُزاحِم. همسر فرعون که به موسی ایمان آورد.

و دریافتم، که چهارمین زن که صلابتی کم‌نظیر داشت «کلثوم»، خواهر موسی است، پیامبر و کلیم خدا.

سپس گفتند:

- خداوند ما را فرستاده است تا یاریت کنیم...

سپس ساره در سمت راستم نشست، مریم در طرف چپم، آسیه در پیش رویم و کلثوم پشت سرم.

من در آن لحظه بود که مقام و قرب تو را در نزد خداوند بیش از پیش دریافتم و با خودم گفتم:

- ببین خدا چقدر این فرزند را دوست می‌دارد که قابله‌هایش را گلهای سرسبد عالم زنان انتخاب کرده است.

تو پاک و پاکیزه، قدم بدین جهان گذاردی، طاهره مطهره!

و مکه از ظهور تو روشن شد و جهان از نور حضور تو تالو گرفت.

و خداوند به رسول من و عالمیان وحی فرمود:

«إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ»

و من فهمیدم که تو کوثری و هیچ مادری، دختری به خوبی دختر من نزاده است.

آن بانوان گرانقدر تو را به آب کوثر شستشو کردند و در دو جامه‌ای که از بهشت آمده بود، - سفیدتر از شیر، خوشوتر از مشک و عنبر - پیچیدند.^۴

✓ ولادت، شهادت و رخدادهای مهم در طول حیات حضرت:

در تاریخ تولد حضرت فاطمه‌زهرا سلام‌الله‌علیها در بین علمای اسلام اختلاف است. اما، در بین «علمای امامیه»^۵ مشهور است که آن حضرت در روز جمعه بیستم ماه جمادی الثانی سال پنجم بعثت تولد یافته است. تولد حضرت فاطمه‌زهرا سلام‌الله‌علیها در شهر مکه و در خانه حضرت خدیجه سلام‌الله‌علیها اتفاق افتاد. این خانه در محله‌ای است که در گذشته به آن «زقاق العطارین» یعنی کوچه عطارها می‌گفتند. رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله تا هنگام هجرت، در آن خانه ساکن بود. خانه مبارکی که بارها در آن فرشته وحی بر پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله نازل گردید. این خانه بعدها به صورت مسجد درآمد. و از آنجا که محل نزول وحی و بخشی از قرآن، زیستگاه پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله و مکان تولد حضرت فاطمه‌زهرا سلام‌الله‌علیها بود، در نظر عموم مسلمین ارزش معنوی و قداستی خاص داشت. و از این رو بارها در طول تاریخ هم‌زمان با تعمیر و توسعه مسجد الحرام، نسبت به مرمت بنای آن اقدام کردند.

✓ منصب حضرت: معصوم سوم و یکی از پنج بانوی قدسی عالم. همچنین آن حضرت، «دختر» معصوم، «همسر» معصوم و «مادر» معصوم نیز هستند.

✓ مدت زندگی با امام علی علیه‌السلام: از سال دوم هجری قمری در سن ۹ سالگی تا سال یازدهم هجری-قمری، به مدت نه سال.

✓ فرزندان: ۱. امام حسن مجتبی علیه‌السلام؛ ۲. امام حسین علیه‌السلام؛ ۳. زینب کبری سلام‌الله‌علیها؛ ۴. ام‌کلثوم سلام‌الله‌علیها. (همچنین حضرت فاطمه سلام‌الله‌علیها فرزندی را باردار بودند، که پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله وی را «محسن»

^۴ اقتباسی آزاد از اثر «سیدمهدی شجاعی».

^۵ مکتب «امامیه» یا همان تشیع و اثنی‌عشریه

نامیده بود. اما پس از رحلت رسول خدا صلی الله علیه و آله، بر اثر فشارهای روحی که حضرت فاطمه سلام الله علیها متحمل شده بودند و همچنین هجوم عده‌ای از مخالفان امیرالمومنین علیه السلام به منزل ایشان و آسیب دیدگی حضرت زهرا سلام الله علیها در این جریان، آن فرزند سقط شد.

✓ اصحاب و یاران حضرت:

اصحاب و یاران حضرت فاطمه زهرا(س) در تاریخ به شرح زیر آمده است: ام هانی بنت ابی طالب ، امامه بنت ابی العاص، أسماء بنت عمیس، ام سلمه، ام ایمن، فضّه، سلمی بنت عمیس (همسر حمزه سید الشهداء) و

✓ رویدادهای مهم دوران حیات حضرت:

۱. محاصره خاندان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در شعب ابوطالب، به مدت ۳ سال، توسط قریش.
۲. درگذشت مادرشان، خدیجه کبری سلام الله علیها در سال ۱۰ بعثت، سه سال پیش از هجرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پس از رهایی از محاصره شعب ابوطالب.
۳. هجرت از مکه معظمه به مدینه منوره، در ربیع الاول سال ۱۳ بعثت، به همراه خاندان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سایر مسلمانان.
۴. تسکین آلام و رنج های پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در مسافرت ها و غزوات آن حضرت.
۵. خواستگاری علی بن ابی طالب علیه السلام از حضرت زهرا سلام الله علیها و موافقت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و حضرت زهرا سلام الله علیها با آن.
۶. برگزاری مراسم عقد ازدواج حضرت زهرا سلام الله علیها با امام علی علیه السلام در سال دوم هجری.
۷. تولد امام حسن مجتبی علیه السلام، نخستین فرزند خانواده، در نیمه رمضان سال سوم (یا دوم) هجری.
۸. تولد امام حسین علیه السلام در شعبان سال چهارم (یا سوم) هجری.
۹. تولد زینب کبری سلام الله علیها، در سال پنجم هجری.
۱۰. تولد ام کلثوم سلام الله علیها، در هفتم هجری.

۱۱. وقوع جنگ «احد» و کشته شدن برخی از یاران نزدیک پیامبر صلی الله علیه و آله از جمله «حمزه»، عموی آن حضرت، در شوال سال ۳ هجری، و اندوه و گریه فراوان فاطمه زهرا سلام الله علیها در شهادت حمزه سیدالشهدا.
۱۲. وقوع جنگ «خیبر» میان مسلمانان و یهودیان، و پیروزی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در این جنگ، و اعطای باغ فدک (از اراضی خیبر) به دخترش فاطمه زهرا سلام الله علیها، در سال هفتم هجری.
۱۳. وقوع مباحله میان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و مسیحیان نجران، و حضور حضرت علی علیه السلام، حضرت زهرا سلام الله علیها و حسنین علیهم السلام، به همراه پیامبر (ص) در این مباحله.
۱۴. رحلت جانشوز پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، در ۲۸ صفر سال یازدهم هجری، و اندوه شدید و سوگواری حضرت فاطمه سلام الله علیها در این مصیبت.
۱۵. انتخاب ابی بکر بن ابی قحافه به خلافت، توسط گروهی از مهاجران و انصار مدینه، فوراً پس از رحلت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله در سال یازدهم هجری.
۱۶. اعتراض امام علی علیه السلام و طرفداران اهل بیت به انتخاب ابی بکر و تحصن گروهی از صحابه پیامبر صلی الله علیه و آله در خانه فاطمه زهرا سلام الله علیها.
۱۷. حمله مأموران حکومت وقت به خانه حضرت زهرا سلام الله علیها جهت شکستن تحصن طرفداران اهل بیت و بیرون کشیدن اجباری امام علی علیه السلام از منزل و بیعت ایشان با ابوبکر.
۱۸. امتناع حضرت زهرا سلام الله علیها از اخراج اجباری همسرش علی علیه السلام و بستن در خانه بر روی مأموران حکومتی و سرانجام شکستن حرمت خاندان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از سوی مأموران، در سوزاندن در خانه فاطمه سلام الله علیها و تخریب در نیم سوز خانه بر روی حضرت زهرا سلام الله علیها، و شکستن پهلوی آن حضرت در هنگام ورود اجباری به خانه و بردن امیرالمومنین علیه السلام به مسجد النبی صلی الله علیه و آله.
۱۹. سقط جنین فاطمه سلام الله علیه در پی تهاجم مأموران حکومتی و وارد آوردن فشار به فاطمه زهرا سلام الله علیها بین دیوار و در نیم سوز خانه آن حضرت.
۲۰. غصب باغ فدک فاطمه سلام الله علیها توسط حکومت وقت و بی احترامی خلیفه به آن حضرت و پدرشان صلی الله علیه و آله در پاره کردن سند ملکیت فدک.

۲۱. سخنرانی مستدل و اعتراض آمیز حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها در مسجد النبی صلی الله وعلیه وآله به رفتارهای ناروای خلیفه و اطرافیان وی.

۲۲. آغاز بیماری دراز مدت فاطمه زهرا سلام الله علیها و عزلت گزینی و دوری جستن آن حضرت از مردم.

۲۳. عدم اجازه حضرت زهرا سلام الله علیها به ابوبکر بن ابی قحافه و عمر بن خطاب برای ملاقات با آن حضرت.

۲۴. ملاقات ابوبکر و عمر با فاطمه زهرا سلام الله علیها با وساطت امام علی علیه السلام و اظهار صریح فاطمه سلام الله علیها از عدم رضایت از آن دو.

۲۵. وصیت حضرت صدیقه طاهره سلام الله علیها به همسرش امام علی علیه السلام، در واپسین روزهای زندگی خویش.

حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها در سال یازدهم هجری وفات نمودند. اما در تعیین روز و ماه اختلاف زیادی وجود دارد که بعضی تا ۳۹ قول شمردند. ولی آنچه میان این اقوال مشهورتر است یکی ۱۳ جمادی الاولی است، و دیگری ۳ جمادی الثانی. **حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها** ۷۵ روز (تا ۹۵ روز، بنابر اقوال مختلف) پس از رحلت **رسول خدا صلی الله علیه و آله**، به سبب اختلاف و عداوتی که گروهی از مسلمانان بر سر «خلافت و حکومت» پس از پیامبر، با **اهل بیت رسول خدا علیهم السلام**، در جامعه ی آن زمان بوجود آوردند، در یک هجوم ناجوانمردانه به خانه ی **امیرالمومنین علیه السلام**، بدن مبارکشان مورد اصابت ضرباتی سنگین قرار گرفت و جنین ایشان از بین رفت. بنابر قول متقن رئیس مذهب جعفری، **حضرت امام جعفر صادق علیه السلام**، ایشان پس از آن شب تیره و تار که هوای مدینه بوی شیطانی به خود گرفته بود و رفته رفته ریشه ی اختلافات و دشمنی های قدرت طلبانه، در جامعه ی مسلمین قوت می گرفت، پیوسته رنجور و ضعیف گردیدند و به بستر بیماری افتادند. **امیرالمومنین علیه السلام**، به همراه «اسماء بنت عمیس»^۷ از آن حضرت پرستاری نمودند تا سرانجام، عالم خاکی حضور پرفروغ **حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها** را تاب نیاورد و این بار آسمانی را به عالم روحانی تحویل نمود.

^۶ دلائل الامامة، ص ۴۰. بحار الانوار، ج ۴۳، صص ۱۷۰ و ۲۱۱.

^۷ اسماء دختر عُمیس، از زنان مؤمن و گرانقدری است که نام او به نیکی در تاریخ اسلام می درخشد. او از اولین ایمان آورندگان به پیامبر صلی الله علیه و آله بود.

صفات و اسماء فاطمی سلام الله علیها

مرحوم «ابن بابویه»^۸ با سندی معتبر از «یونس بن ظبیان»^۹ روایت کرده است که **حضرت صادق علیه السلام** فرموده‌اند: **حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها** در پیشگاه خداوند عزوجل، ۹ اسم دارد؛ «الفاطمه» و «الصدیقه» و «المبارکه» و «الطاهره» و «الزکیه» و «الراضیه» و «المرضیه» و «المحدثه» و «الزهراء». آنگاه **حضرت صادق علیه السلام** فرموده: «آیا می‌دانی که تفسیر «**فاطمه علیه السلام**» چیست؟ یونس عرض کرد که مرا باخبر کن از معنی آن ای سید من!؛ حضرت فرمود: "قَطَمْتُ مِنَ الشَّرِّ: یعنی بریده شده است از تمام بدی‌ها". سپس فرمود: اگر **امیرالمومنین علیه السلام** تزویج نمی‌نمود، در روی زمین تا روز قیامت او را کفوی (هم‌شأن و هم‌مرتبه) و نظیری نمی‌بود؛ نه آدم و نه آنها که بعد از او بودند.

در روایتی معتبر از قول **رسول خدا صلی الله علیه و آله** آمده است:

«ای فاطمه‌ی من!

خداوند برای تو اسمی از اسامی خود برگرفته است. خداوند «فاطر» است و نام تو را «فاطمه» گذاشته است»^{۱۰}.

در حدیثی دیگر از **حضرت صادق علیه السلام** چنین نقل شده که فرموده است:

«امام صادق علیه السلام درباره آیه‌ی کریمه «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ» فرمود: مراد از «لَیْلَةُ» فاطمه است. مراد از «قدر» خداوند است، پس هرکس مادرم فاطمه‌ی زهرا علیها السلام را آنگونه که باید، بشناسد، شب قدر را درک کرده است. مادرم «فاطمه» نامیده شد، زیرا خلایق از معرفت او عاجزند»^{۱۱}.

^۸ ابوالحسن علی بن الحسین بن موسی بن بابویه، یکی از فقهای نامدار و یکی از اصحاب فتوی و اجتهاد، و در عصر خویش رئیس فقها و محدثین و پیشوای مردم قم بوده است.

^۹ از صحابه و راویان حدیث در زمان امام صادق علیه السلام.

^{۱۰} بحار، ج ۴۳.

با توجه به روایات و احادیث یاد شده پیرامون صفات و ویژگی‌های حضرت زهرا سلام‌الله‌علیها، نتایج زیر بدست می‌آید:

۱. حضرت فاطمه زهرا سلام‌الله‌علیها، پس از پدرشان رسول اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله و همسرشان امیرالمومنین علیه السلام، از کل آفریدگان و مخلوقات خداوند، «اشرف» و «افضل» و بلندمرتبه‌تر هستند.
۲. پروردگار متعال به سبب عنایت ویژه‌اش به وجود مقدس حضرت فاطمه زهرا سلام‌الله‌علیها، اسم ایشان را از اسم خود مشتق فرموده است. کلمه و اسم «فاطمه سلام‌الله‌علیها» از یکی از اسماء و صفات الهی، یعنی «فاطر» گرفته شده است.
۳. حضرت فاطمه زهرا سلام‌الله‌علیها، از کلیه ی بدی‌ها، زشتی‌ها و گناهان بدور هستند و وجود ایشان دربرگیرنده ی جمیع خیرات، برکات، محسنات و مکارم در همه ی بخش‌های زندگی می‌باشد.
۴. فاطمه سلام‌الله‌علیها، مظهر «علم»، «حلم»، «قدرت»، «جمال» و «جلال» خداوند است.
۵. همان‌گونه که در شأن «شب قدر» در قرآن آمده "فیهَا یَفْرُقُ کُلَّ امر حَکیم"^{۱۲}، وجود مقدس حضرت فاطمه سلام‌الله‌علیها به جهت اتصاف به شب قدر، همچون این شب، «اسوه و الگو»یی برای شناساندن «حق از باطل» در زندگی مومنان می‌باشند.
۶. همان‌گونه که شب قدر «ظرف» است برای آیات و نشانه‌های نازل‌ی الهی (به حکم آیه ی «انا انزلناه فی لیلہ القدر»)، وجود روحانی و اقدس حضرت زهرا ی مرضیه سلام‌الله‌علیها، «ظرف»ی است برای نزول رحمت الهی. پس ایشان سرچشمه و منبع رحمت و خیر الهی هستند و هرکس بدنبال رحمت و نعمت خداوند است باید به این حضرت توسل بجوید.
- همچنین برای آن حضرت، کنیه‌های متعددی روایت شده است، از آن جمله: «ام الفضائل»، «ام العلوم»، «ام الکتاب»، «الم الخیره»، «ام الاسماء»، «ام الحسن»، «ام الحسین»، «ام المحسن»، «ام الثمه» و «ام ابیها»^{۱۳}.

^{۱۱} بحار، ج ۴۳، ص ۶۵.

^{۱۲} سوره دخان / ۴.

^{۱۳} «أم أبیها» به معنای "مادر پدرش" لقبی است که رسول اکرم (ص) به دختر خود دادند. پیامبر (ص) پیوسته مورد آزار مشرکان بود. در این موارد دختر عزیزش فاطمه، با اینکه کودکی بیش نبود چون پروانه به گرد شمع وجود پدر می‌گشت و هیچگاه از او جدا نمی‌شد و در رفع اندوه او آنچه می‌توانست می‌کوشید و از پدر دلجویی می‌کرد. چون رسول خدا(ص) دلسوزی وی را می‌دید اشک می‌ریخت و می‌فرمود: «او مادر پدرش است». این کنیه

عبادت و روحانیت فاطمی سلام الله علیها

پیرامون احوالات روحانی و شخصیت ملکوتی **حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها** در زمان های گوناگون و بطور ویژه هنگام راز و نیاز در پیشگاه احدیت و همچنین توجّهات و دقّت های عبادی ایشان، روایات متعددی از منابع بسیار معتبر شیعی و سنی، وارد شده است

✓ جایگاه و عظمت روحانی و ملکوتی حضرت:

حضرت صادق علیه السلام از قول **رسول اکرم صلی الله علیه و آله**، شخصیت ملکوتی **حضرت صدیقه کبری سلام الله** - علیها را چنین وصف می کنند:

«خداوند نور فاطمه را قبل از خلقت آسمان و زمین آفرید. عده ای سوال کردند: پس **فاطمه سلام الله علیها** از سنخ انسان نیست؟ **پیامبر صلی الله علیه و آله** فرمود: "حوریه ای است در لباس انسان". پرسیدند: چگونه چنین چیزی ممکن است؟ **رسول خدا صلی الله علیه و آله** فرمود: "خداوند قبل از آن که آدم را خلق کند، فاطمه را آفرید، در آن هنگام ارواح خلق شده بودند. چون خداوند آدم را خلق کرد، ارواح را بر او عرضه داشت". پرسیدند: در آن زمان فاطمه کجا بود؟ آن حضرت فرمود: "در جایگاه مخصوص خود در ساق عرش". پرسیدند: غذایش چه بود؟ **پیامبر صلی الله علیه و آله** جواب داد: "ذکر خدا (تقدیس، تهلیل، تحمید و تسبیح) و الله اکبر. چون خداوند آدم را خلق کرد و دوست داشت که نسل من از فاطمه باشد، او را به سیب بهشتی تبدیل کرد. جبرئیل آن سیب را بر من آورد و گفت: سلام و رحمت خدا بر تو ای محمد. این سیب میوه ای از میوه های بهشت است که خداوند برای تو هدیه فرستاده است. پس آن را گرفتم به سینه چسباندم. جبرئیل گفت آن را بخور. سیب را دو نیم کردم. نور درخشان و گسترده ای از آن پرتوافشانی کرد. از آن به هوس افتادم. جبرئیل گفت: ای **محمد صلی الله علیه و آله** چرا سیب را نمی خوری، تمام آن را بخور که این نور منصوره در آسمان و نور فاطمه در زمین است".^{۱۴}

را شیعه و سنی نقل کرده و در معنای آن وجوهی بیان نموده اند. در میان معانی آن علاوه بر آنچه بیان شد، شاید بهترین وجه این باشد که: «ام» در لغت به معنای مقصود و هدف نیز آمده است و چون فاطمه ثمره درخت نبوت و حاصل عمر حضرت ختمی مرتبت بود او را ام اییها گفتند.

^{۱۴} بحار الانوار، ج ۴۲، ص ۵۰.

✓ اهمیت دادن حضرت به دعا کردن برای همسایه و دوستان:

در روایتی از امام حسن مجتبی علیه السلام آمده است:

«در شب جمعه‌ای مادرم فاطمه سلام الله علیها را دیدم که در محراب عبادت ایستاده است و تا سپیده صبح، دائم در رکوع و سجود بود؛ و می شنیدم که برای مومنین و مومنات دعا می نمود و نام آنها را می برد و برای آنها بسیار دعا می کرد، ولی برای خود هیچ دعایی نمی نمود. گفتم: ای مادر! چرا همان طور که برای دیگران دعا می کنی، برای خود دعا نمی کنی؟ حضرت سلام الله علیها فرمود: فرزندم! اول، همسایه؛ سپس خانه.»^{۱۵}

✓ اهمیت دادن حضرت به نماز:

ابان بن تغلب نیز می گوید: به حضرت صادق علیه السلام عرض کردم:

«یا بن رسول الله! چرا حضرت فاطمه سلام الله علیها، «زهرا» نامیده شدند؟ حضرت فرمود: به خاطر این که روزی سه بار برای امیرالمومنین علیه السلام نورافشانی می کرد: "وقت نماز صبح"، در حالی که مردم در خواب بودند، جمالش نورافشانی کرده و سفیدی نورش به خانه های مردم در مدینه می تابید و دیوارها سپید می گشت و آنها تعجب کرده و خدمت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می رسیدند و از آن چه دیده بودند می پرسیدند؛ حضرت ایشان را روانه منزل فاطمه سلام الله علیها می کرد و آنها به منزل فاطمه آمده و می دیدند که حضرت در محراب عبادتش نشسته و نماز می گزارد و نور جمالش از محراب ساطع است و آن گاه می فهمیدند که آن نوری که دیده بودند، از نور فاطمه زهرا سلام الله علیها بوده است. و نیز "هنگام نیمه روز"، که برای نماز آماده می شد، جمال آن حضرت نور زردی پرتوافشانی می کرد و در خانه های مردم می تابید و لباس ها و رنگشان زرد می شد، آنها خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسیده و از آن چه دیده بودند، سوال می کردند و حضرت آنها را به منزل فاطمه سلام الله علیها روانه می کرد؛ می دیدند که حضرت در محراب عبادتش ایستاده و جمال آن فاطمه - صلوات و رحمت خداوند بر او و پدر بزرگوار و شوهر و پسرانش باد - به نور زرد می درخشد و آن گاه می دانستند که آن چه دیده بودند، از نور و جمالش بوده است. و نیز در "هنگام آخر روز"، که آفتاب غروب می کرد، صورت فاطمه سلام الله علیها سرخ شده و جمالش از شادی و به جهت شکر خدای تعالی به سرخی می درخشید و نور جمالش به خانه های مردم می تابید و دیوارها سرخ می شد، آنان تعجب کرده و خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسیده و از آن سوال می کردند، حضرت رسول باز آنان را روانه منزل فاطمه سلام الله علیها می کرد، می دیدند آن بانوی بزرگوار نشسته و مشغول تسبیح و تحمید و ثنای الهی است و نور

^{۱۵} علل الشرایع، ج ۱، ص ۱۷۳.

جمالش به سرخی می درخشد و آن هنگام متوجه می شدند که آن چه دیده بودند از نور جمال **فاطمه سلام الله علیها** بوده است.^{۱۶}

✓ کیفیت و حضور قلب حضرت در نماز:

در حدیثی آمده است:

«**فاطمه سلام الله علیها** در حال نماز از شدت ترس نفسش به شماره می افتاد.»^{۱۷}

✓ میزان عبادت حضرت:

امام حسن مجتبی علیه السلام می فرمود: «در دنیا کسی عابدتر از **حضرت فاطمه سلام الله علیها** نبود. آن قدر به عبادت می ایستاد تا پاهایش ورم می کرد.»^{۱۸}

✓ صحبت کردن حضرت با فرشتگان الهی:

اسحاق بن جعفر بن محمد بن عیسی بن زید بن علی می گوید از **حضرت صادق علیه السلام** شنیدم که می فرمود:

«از آن جهت حضرت فاطمه را "محدثه" نامیدند که ملائکه از آسمان فرود آمده همان گونه که با **حضرت مریم علیها السلام** صحبت می کردند، با آن حضرت نیز صحبت می نمودند و می گفتند: ای فاطمه! خداوند تو را برگزیده و پاک و طاهر کرده و بر دیگر زنان برگزیده جهان برتری داده است. ای فاطمه! در پیشگاه پروردگارت خضوع کن، سجده نما و با رکوع کنندگان رکوع بنما! **فاطمه سلام الله علیها** با آنان صحبت می کرد.»^{۱۹}

^{۱۶} بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۱۱.

^{۱۷} بحار الانوار، ج ۸۵، ص ۲۵۸.

^{۱۸} بحار الانوار، ج ۴۳، ص ۶۱.

^{۱۹} بحار الانوار، ج ۷۰، ص ۲۴۲.

✓ تشویق فرزندان به عبادت:

حضرت زهرا سلام الله علیها در هنگام غروب نمی گذاشت بچه ها بخوابند و اگر در خواب بودند آن ها را بیدار می کرد که آن وقت، وقت استجابت دعاست. و همچنین در شب های قدر آن ها را با غذای سبک دادن بیدار نگاه می داشت. ایشان بچه ها را زیاد به یاد رسول الله صلی الله علیه و آله می انداخت و به سفارش پدرش بچه ها را «دسته گل» می دانست و اهمیت زیادی به آموزش قرآن و نماز به فرزندان، می داد.

✓ اهمیت تسبیحات حضرت:

حضرت صادق علیه السلام در این رابطه می فرماید:

«یا ابا هارون، انا نامر صبیاننا بتسبیح فاطمه علیها السلام کما نامرهم بالصلاه، فالزمه، فانه لم یلزمه عبد فشقی»^{۲۰}؛

ای ابا هارون! ما بچه های خود را همانطور که به نماز امر می کنیم به تسبیحات **حضرت زهرا سلام الله علیها** نیز امر می کنیم. تو نیز بر آن مداومت کن، زیرا هرگز به شقاوت نیفتاده است بنده ای که بر آن مداومت نموده است.

✓ ثواب تسبیحات حضرت:

امام باقر علیه السلام می فرماید:

« هر کس تسبیحات حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها را بجا آورد و پس از آن استغفار کند، مورد مغفرت قرار می گیرد، و آن تسبیح به زبان ۱۰۰ عدد می باشد، و در میزان (اعمال) هزار (ثواب) دارد، و شیطان را دور کرده، و خدای رحمان را خشنود و راضی می نماید. »^{۲۱}؛

✓ تأثیر تسبیحات حضرت برای دوری از شیطان:

همچنین از **حضرت صادق علیه السلام** روایت شده است:^{۲۲}

^{۲۰} فروع کافی، کتاب الصلاه، ج ۱۳، ص ۳۴۳.

^{۲۱} وسائل الشیعه، ج ۴، ص ۱۰۲۳، ح ۳.

«وقتی انسان در جای خواب خود می‌خوابد، فرشته‌ی بزرگواری و شیطان سرکشی به سوی او می‌آیند، پس فرشته به او می‌گوید: "روز خود را به خیر ختم کن و شب را با خیر افتتاح کن"، و شیطان می‌گوید: "روز خود را با گناه ختم کن و شب را با گناه افتتاح کن". اگر اطاعت فرشته کرد و تسبیحات حضرت زهرا سلام‌الله‌علیها را در وقت خواب خواند، فرشته آن شیطان را می‌راند و از او دور می‌کند، و او را تا هنگام بیداری محافظت می‌کند، پس باز شیطان می‌آید و او را امر به گناه می‌کند و ملک او را به خیر امر می‌کند. اگر از فرشته اطاعت کرد و تسبیح آن حضرت را گفت آن فرشته، شیطان را از او دور می‌کند و حق تعالی عبادت تمام آن شب را در نامه‌ی عملش می‌نویسد.»

^{۲۲} شیطان دشمن دیرینه‌ی انسان، محمد نصیری، ص ۱۳۶.

حجاب و عفاف فاطمی سلام الله علیها

✓ فاطمه سلام الله علیها والاترین الگوی حجاب:

الگوها در ساختار روحی و رفتاری انسان، نقشی مهم برعهده دارند. امروز بر زنان مسلمان این یک وظیفه است که با الگوهای ناب حجاب و وعفاف آشنا شوند و با آنها خو بگیرند. زندگانی زنان نام‌آوری همچون حضرت مریم علیه‌السلام، حضرت فاطمه سلام الله علیها و فرزند برومندش حضرت زینب سلام الله علیها و دیگر چهره‌های والای تاریخ گذشته و معاصر، برای زن مسلمان امروزی همچون چراغ راه است. چراغی که در راه‌های پر پیچ و خم دنیای جدید به زنان نشان می‌دهد تا بنگرند که چگونه با حفظ هویت، شخصیت، وقار و متانت می‌توانند در جامعه حضور پیدا کرده و ایفای نقش نمایند. باید توجه داشت که انسان فطرتاً الگوگزين و الگوپذیر است و همواره مشتاق است تا ارزشهایی را که بدان باور دارد در چهره‌ای مجسم بنگرد و خود را همانند آن الگو بسازد. بنابراین ارائه الگوهایی مناسب، قدمی مهم برای رفع نیاز یک جامعه دینی در جهت گسترش عفاف و حجاب است.

حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها که مظهر عفاف، تقوا و سرمشق و سرور تمامی زنان مسلمان است. می‌فرماید: «بهترین زنان، زنی است که مردی را نبیند و مردی هم او را نبیند».^{۲۳} حضرت زهرا سلام الله علیها هنگامی که قدم در عرصه اجتماع می‌گذاشت مقنعه را محکم به سر بسته و خود را در جامه‌ای فراگیر می‌پیچید، در جمع زنان بنی‌هاشم در حالیکه جامه‌های بلندش قدمها را پوشیده داشت، با ابهت، آزر و متانت شگرفی، قدم برمی‌داشت و برای همگان راه رفتن او گام زدن رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم را به یاد می‌آورد.

همچنین آن بانوی بزرگوار در وصیت خویش به همسرش می‌فرماید: «برای من تابوتی تهیه کن که در موقع حمل جنازه، بدنم پیدا نباشد و طرز ساختمانش چنین و چنان باشد».^{۲۴}

این بانوی اطهر با این همه عظمت و جلالت و حراست از جایگاه بلند عفاف در زندگی، چون وارد قیامت شود، فریادی بر خواهد آمد که:

^{۲۳} حلیه الاولیاء، ج ۲، ص ۴۰

^{۲۴} حجاب از دیدگاه قرآن و سنت، فتحیه فتاحی زاده، ص ۱۳۲

«ای مردم! چشمهایتان را ببندید تا فاطمه سلام الله علیها دختر رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم عبور نماید.»^{۲۵}

بنابراین دادن الگو به بانوان نسل جدید و تبیین دقیق و واقعی آن الگوها از اساسی ترین نیازهای جامعه اسلامی است.

الگوی حجاب فاطمی در واقع پاسخی است به ندای درونی فطرت، و هر انسان آزاده ای، آن را خواهد پذیرفت . **الگوی حجاب فاطمی:**

- نشانه تمدن است نه ارتجاع. الگوی حجاب فاطمی سلام الله علیها چه در سیرت و چه در صورت الگویی است برای استفاده ی زن امروزی در تمام عرصه ها؛

- در همه ملتها و انسان های آزاده و فطرت جو رواج دارد و جزیی از هویت و افتخار و فرهنگ ملی و دینی ماست؛

- مقام و ارزش و احترام زن را فزونی می بخشد و و «زن بودن» زن را همواره حفظ می کند؛

- مایه ی سلامت جسم و آرامش روان و تضمین کننده ی امنیت زن است؛

- مجوز ورود زن به جامعه است و نه مانع آن؛ الگوی حجاب فاطمی تجلی بخش استعدادهای درونی و نهفته زن است؛

- باعث استحکام و پایداری نهاد مقدس خانواده است؛

- عامل استواری جامعه و زمینه ساز ترقی همه جانبه ی آن است؛

- احیاگر ارزش های متعالی انسانی است؛

- و البته اجرای قانون الهی است و رضایت خداوند را به همراه دارد؛

موارد و نمونه های بسیاری از نوع و میزان اهتمام حضرت صدیقه طاهره سلام الله علیها به مقوله «حجاب و عفاف»، در تاریخ حیات کوتاه اما پربرکت ایشان وجود دارد . این میزان توجه تا حدی است که به اعتراف تاریخ ایشان، «اسوه» و الگوی حجاب و پاکدامنی نوع زن، می باشند. نمونه ای از این پابندی ها و توجهات ایشان به حجاب و رعایت پوشش در مقابل افراد نامحرم، داستان مرد نابیناست . روزی، مرد نابینایی وارد منزل حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها شد. حضرت برخاستند و به اتاق دیگر رفتند. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: «دخترم! این مرد نابیناست. حضرت فاطمه زهرا

²⁵ بحارالانوار، جلد ۴۳، ص ۲۲۱

سلام الله علیها فرمودند: پدر اگر چه او مرا نمی بیند، ولی من که او را می بینم و او بوی من را استشمام می کند. در این هنگام پیامبر فرمود: گواهی می دهم که تو پاره تن منی (اشهد انک بضعه منی)^{۲۶}.

حضرت زهرا سلام الله علیها تا آنجایی که ضرورت نداشت، از خانه خارج نمی شدند. حتی زمانی هم که برای ایراد خطبه وارد مسجد شدند و برای «احقاق حق» و «ابطال باطل» سخن رانی کردند، در عین حفظ حریم و عفت بودند. **حضرت امام حسن علیه السلام** در کیفیت این حضور مادر بزرگوارشان در جمع می فرمایند:

«مادرم روسری بر سر نمود و چارقد بلند خود را پوشید و پوشیه زد... در حال راه رفتن به گونه ای بود که لباسش به پا گیر می کرد (کنایه از این که پوشش کامل رعایت شده بود). حتی دست هایش دیده نمی شد... او در میان زنان «انصار»^{۲۷} از خانه خارج شد. همچون **رسول خدا صلی الله علیه و آله** با وقار و متانت حرکت می نمود. وجود این حالات بیان از اهتمام حضرت به مساله حجاب دارد. حضرت در توصیه ای به زنان می فرمایند: «آنچه برای زنان نیکو است، آن است که مردان را نبینند و مردان هم ایشان را نبینند. (به این معنی که تا زمانی که که لزومی وجود ندارد حضور در جمع مردان معنی ندارد)»^{۲۸}.

لذا در جایی دیگر می فرمایند: «نزدیکترین حالت زن به خدا، موقعی است که در خانه بماند». خلاصه آن که توجه حضرت به حجاب تا لحظه مرگ هم ادامه داشت، لذا از کیفیت حمل بدن محترمشان به صورتی که آن موقع مرسوم بود - حمل بر تابوت بدون پوشش - ابراز نگرانی کردند و این نگرانی را بارها به اسماء انتقال دادند. لذا به همسر خود، **امیرالمومنین علیه السلام**، وصیت نمودند که تابوتی آماده کند، همان گونه که ملائکه شکل آن را به حضرت نشان داده بودند.

همانطور که یاد شد، در ماجرای «فدک»^{۲۹} نیز شکل خاص حجاب **حضرت زهرا سلام الله علیها** را هنگام خروج از منزل این گونه توصیف نموده اند: «**حضرت زهرا سلام الله علیها** هنگام خروج از منزل مقنعه را محکم به سر بستند و جلباب (چادر) را به گونه ای به تن کردند که تمام بدن آن حضرت را می پوشاند و گوشه های آن به زمین می رسید و با زدن پوشیه، به همراه گروهی از نزدیکان و زنان قوم خود به سوی مسجد حرکت کردند

^{۲۶} منتهی الامال، ج ۱، ص ۱۳۴.

^{۲۷} «انصار» مسلمانانی هستند که در مدینه بودند. در مدینه اسلام اختیار کرده بودند.

^{۲۸} منتهی الامال، ج ۱ ص ۱۳۳.

^{۲۹} «فدک» دهکده ای در شمال مدینه بود که تا آن شهر دو یا سه روز راه فاصله داشت. عمده منابع شیعی و نیز منابع متعدد اهل سنت این نکته را بیان می کنند که نیمی از فدک در سال هفتم هجری به ملکیت شخص پیامبر اکرم (ص) درآمد و پیامبر (ص) طبق آیه «و آت ذالقربی حقه؛ حق خویشان خود را بپرداز» آن را به حضرت فاطمه زهرا (س) بخشید.

سبک زندگی فاطمی سلام الله علیها

سراسر حیات و زندگی **اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام**، حاوی درس‌ها و آموزه‌های فراوانی برای عرصه فردی و اجتماعی زندگی انسان امروزی است؛ خواه مسلمان یا غیرمسلمان. این آموزه‌ها که می‌بایست به عنوان یک نوع «سبک زندگی» تلقی گردند، انتقال‌دهنده و آموزش‌دهنده‌ی ارزش‌های انسانی عمومی است که برای انواع افکار و سلاقی بشر قرن بیست و یکم، سودمند و کارآمد است. بخشی از اصول اساسی حاکم بر «گفتمان انسانی» و بطور ویژه، سبک زندگی حضرت **فاطمه زهرا سلام الله علیها** در ادامه معرفی می‌گردند:

✓ اصل ساده زیستی در زهد خانوادگی؛ اصل مشارکت در امور زندگی؛ ارزشی بودن ازدواج و حاکمیت ارزش‌ها در ازدواج و دوری از مادیات و تجملات؛ ایثار، انفاق خانوادگی و مقدم داشتن دیگران بر خود؛ اهمیت و احترام به کار و همکاری در بین اعضای خانواده؛ تقسیم کار در خانه؛ احترام متقابل اعضای خانواده به یکدیگر؛ حاکمیت اصل مشورت در زندگی؛ فرمان‌پذیری از همسر؛ نفی ارزش‌های جاهلی در ملاک‌های انتخاب همسر؛ اصل آرایش و زینت برای همسر؛ عبادت در خانه و مأنوس نمودن اطفال با عبادت؛ اختصاص مکانی برای عبادت در خانه؛ اصل حاکمیت معنویت بر فضای خانه و زندگی؛ مسؤولیت‌پذیری همه اعضای خانواده در دفاع از اسلام؛ قدرت بیان و دفاع از ارزش‌ها از طریق خطابه در همه اعضا؛ عشق، عاطفه و مهربانی همه اعضا به یکدیگر؛ حاکمیت انضباط، نظم و برنامه بر زندگی حضرت فاطمه زهرا و فرزندان او و...

✓ با تحقیق در زندگی و سیره ی **حضرت صدیقه طاهره سلام الله علیها**، در کنار اصول یاد شده، ترجیحات و قیودی به چشم می‌خورد که وجود مقدس حضرت برای افزایش ایمان و دستیابی به رضای هرچه بیشتر الهی مدنظر داشته اند. این ترجیحات برای یک مسلمان قرن بیست و یکمی، الگویی بسیار قابل توجه و از ضروریات زندگی فردی و اجتماعی، به شمار می‌آید.

✓ : ترجیح رضای خداوند بر رضای خود و دیگران؛ ترجیح آخرت بر دنیا ضمن توجه به دنیا و مواهب آن؛ ترجیح گرسنگی بر سیری برای باز بودن در حاجت و نیازمندی به درگاه خداوند کریم؛ ترجیح معنویت بر مادیت ضمن توجه به مادیات؛ ترجیح سادگی بر تجمل؛ ترجیح سخنگویی به حق در برابر سکوت؛ ترجیح مبارزه با سکوت در برابر بیدادگری‌ها و ...

حضرت صدیقه طاهره سلام الله علیها خصوصیات و ویژگی‌های اخلاقی و شخصیتی بارزی دارند، از جمله ی این خصوصیات، می‌توان به عناصر زیر اشاره کرد:

✓ : «اخلاص» فراوان در همه کارها و رفتارها؛ «شجاعت» فراوان برای افشاگری باطل و نشان دادن حق؛ تأکید بر «وقار زن» و جلوگیری از مورد سوءاستفاده قرار گرفتن؛ «صبر» فراوان در مصیبت‌های مختلف؛ دوری از «گناه» و «معصیت» حتی در شرایط سختی و رنج؛ تأکید بر «زندگی پاک» حتی در سخت‌ترین شرایط؛ پیروی از «قرآن» و «سنت» و دفاع همه‌جانبه از «امامت» و «ولایت»؛ «وفای به عهد» و پابندی به پیمان‌ها؛ اهمیت بسیار فراوان به «تربیت فرزندان»؛ «ترس» از عذاب الهی؛ «تسلیم» و «اطاعت محض» از اوامر و احکام الهی؛ تأکید بر «تلاوت روزانه قرآن»؛ دوری از «تکبر» و «تجمل»؛ تأکید فراوان بر «رعایت حقوق مردم»؛

✓ تأکید فراوان بر رعایت «حقوق همسایه»؛ بیان و تشریح «حقوق زن» و دفاع جانانه از این حقوق و شأن زن؛ رسیدگی و «توجه به نیازمندان» در همه زمینه‌ها؛ تأکید بر «حیا و عفت» زنانه؛ «عرفان» فراوان و «سیروسلوک»؛ «عبادت و تسبیح» فراوان پروردگار؛ تأکید بر «شادی و محبت» در زندگی؛ تأکید فراوان بر «شیطان‌شناسی» و «مبارزه» با شیطان؛ تأکید بر «پرهیز از دنیا» و مذمت «دنیازدگی»؛ تأکید بر «دوستی» فراوان با افراد مختلف؛ تأکید «زینت»، «آرایش» و «استفاده از بوی خوش» زنان برای همسران خویش؛ «شکرگزاری» فراوان از بندگان خدا و اهمیت «صله رحم»؛ توجه به «علم و آموزش»؛ «آگاهی» از وضعیت جامعه‌ی زمان خود و افشای چهره‌ی غاصبان؛ «احترام» فراوان به پدر و مادر؛ توجه لحظه‌به-لحظه به قیامت؛ «ساده‌زیستی» زیبا؛ شرایط ساده برای ازدواج؛ رعایت «واجبات و مستحبات» در کنار یکدیگر؛ توجه، توصیه، تشویق به «هنر و هنردوستی»؛^{۳۰} «دفاع از مالکیت» شخصی خویش و...

^{۳۰} حضرت زهرا سلام‌الله‌علیها، در «خطاطی» و «شاعری» تبخّر داشتند.

جایگاه و عظمت وجود اقدس فاطمی سلام الله علیها در کلام مقام معظم رهبری حفظه الله تعالی

شخصیت زهرای اطهر در ابعاد سیاسی، اجتماعی و جهادی، شخصیت ممتاز و برجسته‌ای است؛ به‌طوری‌که همه زنان مبارز و انقلابی و برجسته و سیاسی عالم می‌توانند از زندگی کوتاه و پر مغز او درس بگیرند. زنی که در بیت انقلاب متولد شد و تمام دوران کودکی را در آغوش پدری گذراند که در حال یک مبارزه‌ی عظیم جهانی فراموش نشدنی بود.

آن خانمی که در دوران کودکی، سختی‌های مبارزه‌ی دوران مکه را چشید؛ به شعب ابی‌طالب برده شد؛ گرسنگی و سختی و رعب و انواع و اقسام شدت‌های دوران مبارزه‌ی مکه را لمس نمود و بعد هم که به مدینه هجرت کرد، همسر مردی شد که تمام زندگیش جهاد فی‌سبیل‌الله بود و در تمام قریب به یازده سال زندگی مشترک **فاطمه زهرا سلام‌الله علیها** و **امیرالمؤمنین علیه‌السلام**، هیچ سالی، بلکه هیچ نیم‌سالی نگذشت که این شوهر، کمر به جهاد فی‌سبیل‌الله نبسته و به میدان جنگ نرفته باشد و این زن بزرگ و فداکار، همسری شایسته یک مرد مجاهد و یک سرباز و سردار دایمی میدان جنگ را نکرده باشد. پس، زندگی **فاطمه زهرا سلام‌الله علیها**، اگر چه کوتاه بود و حدود بیست سال بیشتر طول نکشید؛ اما زندگی، از جهت جهاد و مبارزه و تلاش «کار انقلابی» و «صبر انقلابی» و درس و فراگیری و آموزش به این و آن و سخنرانی و دفاع از نبوت و امامت و نظام اسلامی، دریای پهناوری از تلاش و مبارزه و کار و در نهایت هم شهادت است. این، زندگی جهادی فاطمه‌ی زهراست، که بسیار عظیم و فوق‌العاده و حقیقتاً بی‌نظیر است؛ و یقیناً در ذهن بشر - چه امروز و چه در آینده - یک نقطه درخشان و استثنایی است.

اما مقام معنوی این بزرگوار، نسبت به مقام جهادی و انقلابی و اجتماعی او، باز به مراتب بالاتر است. **فاطمه زهرا سلام‌الله علیها** به‌صورت، یک بشر و یک زن، آن هم زنی جوان است؛ اما در معنا، یک حقیقت عظیم و یک نور درخشان الهی یک بنده‌ی صالح و یک انسان ممتاز و برگزیده است. کسی است که **رسول اکرم صلی‌الله‌وعلیه‌وآله** به **امیرالمؤمنین علیه‌السلام** فرمود:

«یا علی انت قائد المؤمنین الی الجنه یوم القیامه و فاطمه تقود المؤمنات الی الجنه یوم القیامه». یعنی: روز قیامت، **امیرالمؤمنین علیه‌السلام** مردان مؤمن را و **فاطمه زهرا سلام‌الله علیها** زنان مومن را به بهشت الهی راهنمایی می‌کنند.

او، عدل و همپایه و همسنگ **امیرالمؤمنین علیه‌السلام** است. آن کسی که وقتی در محراب عبادت می‌ایستاد، هزاران فرشته - یی مقرب خدا، به او خطاب و سلام می‌کردند و تهنیت می‌گفتند و همان سخنی را بیان می‌کردند که فرشتگان، قبلاً به مریم

اطهر گفته بودند. عرض می‌کردند: «یا فاطمه ان الله اصطفاك و طهرک و اصطفاك على نساء العالمين». این مقام معنوی فاطمه‌ی زهراست.

زنی، آن هم در سنین جوانی، از لحاظ مقام معنوی به جایی می‌رسد که بنابر آنچه که در بعضی از روایات است، فرشتگان با او سخن می‌گویند و حقایق را به او ارایه می‌دهند. «محدثه» است؛ یعنی کسی است که فرشتگان با او حدیث می‌کنند و حرف می‌زنند. این مقام معنوی و میدان وسیع و قله‌ی رفیع در مقابل همه‌ی زنهای آفرینش و عالم است. **فاطمه‌زهرا سلام‌الله** علیها در قله‌ی این بلندای عظیم ایستاده و به همه‌ی زنان عالم خطاب می‌کند و آنها را به پیمودن این راه دعوت می‌نماید.

آنهایی که در طول تاریخ - چه در جاهلیت قدیم و چه در جاهلیت قرن بیستم - سعی کرده‌اند که زن را تحقیر و کوچک کنند، او را دلبسته به همین زخارف و زینت‌های ظاهری معرفی نمایند و پایبند به مد و لباس و آرایش و طلا و زیور آلات کنند و وسیله و دست‌مایه‌ای برای خوشگذرانی‌های زندگی وانمود نمایند، و عملاً در این راه قدم برمی‌دارند، منطق آنها منطقی است که مثل برف و یخ، در مقابل گرمای خورشید مقام معنوی **فاطمه‌زهرا سلام‌الله‌علیها** ذوب می‌شود و از بین می‌رود.

اسلام، **فاطمه سلام‌الله‌علیها** - آن عنصر برجسته و ممتاز ملکوتی - را به عنوان نمونه و اسوه‌ی زن معرفی می‌کند. آن، زندگی ظاهری و جهاد و مبارزه و دانش و سخنوری و فداکاری و شوهرداری و مادری و همسری و مهاجرت و حضور در همه‌ی میدان‌های سیاسی و نظامی و انقلابی و برجستگی همه‌جانبه‌ی او که مردهای بزرگ را در مقابلش به خضوع وادار می‌کرد، این هم، مقام معنوی و رکوع و سجود و محراب عبادت و دعا و صحیفه و تضرع و ذات ملکوتی و درخشندگی عنصر معنوی و هم‌پایه و هم‌وزن و همسنگ **امیرالمؤمنین علیه‌السلام و پیامبر صلی‌الله‌وعلیه‌وآله** بودن اوست. «زن»، این است. الگوی زنی که اسلام می‌خواهد بسازد، این است. طبق روایت، روز سوم جمادی‌الثانی، شهادت سیّده‌ی زنان عالم، **فاطمه‌زهرا سلام‌الله‌علیها** است. من از ملت ایران درخواست می‌کنم که در آن روز، مغازه‌ها و محل کسبشان را تعطیل کنند و به **فاطمه‌زهرا سلام‌الله‌علیها** احترام نمایند. به دستگاه‌ها و ادارات دولتی و کارخانجاتی که کارهای خاصی دارند، چیزی نمی‌گوییم؛ لیکن کسبه و دکاندارها و بازارها و خیابان‌ها احترام کنند. ان‌شاءالله آن روز را تعطیل کنید تا بتوانیم از برکات **فاطمه‌زهرا سلام‌الله‌علیها** بهره‌مند بشویم.^{۳۱}

^{۳۱} بیانات مقام معظم رهبری در سال‌های ۷۰، ۷۸ و ۸۰

فهرست منابع

۱. احمدی جلفایی، حمید (۱۳۸۱)، صحیفه فاطمیه، قم: زائر.
۲. إربلی، کشف الغمه.
۳. سمهودی، علی بن احمد، وفا الوفاء.
۴. شریعتی، علی (۱۳۸۸)، فاطمه فاطمه است، تهران: چاپخش.
۵. شجاعی، مهدی (۱۳۸۷)، کشتی پهلوی گرفته، تهران: انتشارات مدرسه.
۶. شهیدی، جعفر، زندگانی فاطمه زهرا سلام الله علیها.
۷. صادق کوهستانی، عطیه (۱۳۸۸)، فضائل فاطمه الزهرا سلام الله علیها، قم: نسیم حیات.
۸. صادق کوهستانی، عطیه (۱۳۸۸)، سخنان گوهر بار فاطمه زهرا سلام الله علیها، قم: نسیم حیات.
۹. صدوق، محمد بن علی، علل الشرایع.
۱۰. صدوق، محمد بن علی، وسایل الشیعه.
۱۱. صدوق، محمد بن علی، خصال.
۱۲. طبرسی، الاحتجاج.
۱۳. طبری، محمد بن جریر، دلائل الامامه.
۱۴. [شیخ] طوسی، أمالی.
۱۵. عزیزی، عباس (۱۳۸۹)، فاطمه زهرا علیها السلام، قم: صلاه.
۱۶. علی بن طاووس، جمال الاسبوع.
۱۷. قمی، عباس، منتهی الامال.
۱۸. قمی سبزواری، علی بن محمد، جامع الاخبار.
۱۹. کریمی، رضا (۱۳۸۸)، فاطمه الزهرا سلام الله علیها، قم: نسیم حیات.
۲۰. [شیخ] کلینی، اصول کافی.
۲۱. مجلسی، محمد تقی، بحار الانوار.
۲۲. نعمان بن حیون، دعائم الاسلام.

سؤالات و نحوه شرکت در مسابقه کتابخوانی:

همکار محترم؛

کتابی که در اختیار شماست به مناسبت ایام شهادت جانسوز حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها، منتشر شده است. در این کتاب مسابقه‌ای تهیه کرده‌ایم که شما پس از مطالعه کتاب می‌توانید در مسابقه شرکت کنید.

در مرحله اول، لازم است شماره‌ی پرسنلی خود را به سامانه پیام کوتاه شماره ۲۰۰۰۷۴ ارسال کنید.

در مرحله دوم، عدد گزینه‌های صحیح را از سوال ۱ تا سوال ۱۰ به ترتیب از چپ به راست در کنار یکدیگر قرار داده و در نهایت در قالب یک عدد ۱۰ رقمی، به سامانه پیام کوتاه شماره ۲۰۰۰۷۴ ارسال کنید.

مثلاً ۱۴۳۳۱۴۳۲۴

مهلت ارسال پاسخ سؤالات تا روز شهادت حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها (۶ اردیبهشت ۹۱) می‌باشد. در ضمن مراسم قرعه‌کشی مسابقه در روز ولادت حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها (۲۳ اردیبهشت ۹۱) برگزار و به قید قرعه ۲۰ جایزه یک میلیون و پانصد هزار ریالی به ۲۰ نفر از همکاران اهدا خواهد شد.

سوال شماره ۱:

کدام گزینه از ویژگی و خصوصیات اخلاقی حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها نمی‌باشد؟

- ۱) اخلاص فراوان در همه کارها
- ۲) دفاع جانانه از ولایت و امامت
- ۳) تأکید بر فراهم کردن امکانات عالی برای ازدواج
- ۴) رعایت حقوق همسر

سوال شماره ۲:

پیش از ولادت حضرت زهرا سلام الله علیها، پیامبر صلی الله وعلیه وآله چند روز در غار حرا معتکف بودند؟

(۱) ۴۰ روز

(۲) ۴۵ روز

(۳) ۶۰ روز

(۴) ۶۵ روز

سوال شماره ۳:

پیامبر صلی الله وعلیه وآله در روز پایانی اعتکاف خود، در کجا افطار کردند؟

(۱) منزل حضرت خدیجه سلام الله علیها

(۲) غار حرا

(۳) منزل حضرت زهرا سلام الله علیها

(۴) منزل مادر امام علی علیه السلام

سوال شماره ۴:

کدامیک از افراد زیر جزء فرستادگان خداوند برای کمک به حضرت خدیجه سلام الله علیها نمی باشد؟

(۱) ساره

(۲) فاطمه بنت اسد

(۳) آسیه

(۴) کلثوم

سوال شماره ۵:

به مناسبت ولادت حضرت زهرا سلام الله علیها، خداوند کدام آیهی قرآن را نازل فرمود؟

- (۱) إنا أنزلناه فی لیلہ القدر
- (۲) مثله کمشکاه
- (۳) الله نور السماوات و الارض
- (۴) إنا أعطیناک الکوثر

سوال شمار ۶:

«باغ فدک» در کدام منطقه جغرافیایی قرار داشت؟

- (۱) در منطقه ی خیبر
- (۲) در شهر مدینه
- (۳) در شهر مکه
- (۴) در شهر شام

سوال شماره ۷:

حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها چند روز پس از رحلت پیامبر صلی الله وعلیه وآله به شهادت رسیدند؟

- (۱) ۷۵ روز بعد
- (۲) ۱ سال بعد
- (۳) ۹۵ روز بعد
- (۴) گزینه های ۱ و ۳

سوال شماره ۸:

کدام گزینه جز کنیه‌ها و القاب حضرت فاطمه زهرا سلام‌الله‌علیها نمی‌باشد؟

- (۱) أم ابیها
- (۲) أم کلثوم
- (۳) أم المحسن
- (۴) أم الفضائل

سوال شماره ۹:

چرا حضرت فاطمه سلام‌الله‌علیها را «زهرا» نامیده‌اند؟

- (۱) به دلیل عبادت و نماز فراوان
- (۲) به دلیل حجاب زیبا
- (۳) به دلیل اهمیت دادن به همسایه
- (۴) به دلیل احترام به پدر و مادر

سوال شماره ۱۰:

کدامیک از اصول زیر جزء اصول مورد نظر حضرت فاطمه زهرا سلام‌الله‌علیها برای زندگی یک مسلمان امروزی، نمی‌باشد؟

- (۱) اصل مهمان‌دوستی و مهمان‌نوازی
- (۲) اصل ساده‌زیستی در زندگی
- (۳) اصل تقسیم کار در خانه
- (۴) اصل توجه به امکانات مادی فراوان